

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petitsor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lap szerkesztőségéhez (IV. Lövész-utca 13. sz.) kérjük küldeni.

Budapest, 1886.

51. szám.

December 23.

Anya és gyermeke!

Megzendül az ének, száll a magas égnek,
Dicséretet zengve az atya nevének.
Hirdeti a földnek születésed napját,
Mely megváltja a bűn négyezredes rabját...
S míg angyali szárnyon tovaszáll az ének.
— Én itt mosolyodat oly esengve várom,
Alvó szép szerelmem, szunnyadó virágom. —

— Emelkedő kebled lázas pihégyése,
Anyai szívembe hegyestőr verése
S mintha emésztő tűz hullana reája,
Ugy égeti lelkem sűrű könyved árja.
Mily panaszos ajkad néma didergése...
Jer! rideg a jászoly... puha meleg ágyon,
Az anyai keblen alugyál virágom.

Fosztlány a ruhácska, mely tested takarja...
Nincs vászon, hogy anyád himezve kivarraja.
Nincs királyi bitor, puha, fehér párna,
Mely a hideg ellen melegébe zárna.
Nincs egyéb, csak anyád ölelő két karja...
S szerelme tőzével véd a hideg ellen...
Alugyál virágom, alugyál szerelmem.

Nincs királyi bitor... de mi az... mit látok?
Gyenge vállaidra nehezült az átok!...
Biborköpeny rajtad... jaj! de színe éget...
Szép pirosra festé csörgedező véred.
Gúny-palást az, amit vállaidon látok...
És szemeim elé iszonyú kép lebben...
Alugyál virágom, alugyál szerelmem.

Fejeden korona, de nincs gyöngye, éke;
Vérrózsákat serkent szűrő tövis éle.
Előtted zúg néped gúnyos hahotája,
Töredező szemed búsan tekint rája.
Kezedben a pálcza nem király jelvénye...
S szörnyű valóság e lélek-ölő álom...
Alugyál szerelmem, alugyál virágom.

Vállaidra téve a megváltás fája,
Gúnyolva hurezolnak fel a Golghotára.
Ruhádat letépik, szomjúhozzák véred...
Jaj! szívem meghasad... nem bírja e képet...
Szemből pataként hull a könyvek árja...
Ah! ha védhetnélek... hogy neked ne fájjon...
Alugyál szerelmem, alugyál virágom.

— Megnyilik az ajtó, pásztor-ének szólal,
Ébredj fiam, ébredj! — téged kereső dal!
Tiszta szívvel jöttek megimádni téged,
Szószke fürtü bárányt hoznak íme neked.
Fogadd a kis serget nevető ajakkal...
Szende mosolyodat csókjaimmal várom!
Jézusom, szerelmem, egyetlen virágom!

Árvay Sándor.

Az árva.

— Elbeszélés. —

(Folytatás.)

A végzet utai kifürkészhetetlenek, sokszor a földi szenvedés kigyógyítja az embert szenvedélyeiből, megtanítja megbecsülni az erényt, megvetni, megutálni a bűnt, a hiúságos életet; a vezeklés mintegy megtisztítja a lelket. Így történt özvegy Cserneki Ferencnével is. Fiának eltűnése, szomorú anyagi helyzete kiábrándították nagyzási hóbortjából, csak most látta be, hogy valaki boldog lehessen a földön, ahhoz nem kívántatik nagy vagyon, nagy uri élet, hanem munkásság, tiszta lelkiismeret és megelégedés; megelégedés önmagával, megelégedés viszonyaival, melyet csak az erényes élet képes nyújtani.

Cserneki Gáspár régen kibékült sógornéjával, a derék férfi nem tudott sokáig haragot tartani valaki ellen, annál kevésbbé sógornéja ellen, mert Margit folyvást kérte, hogy bocsásson meg nagy néjének, vegye házához, hogy így feledve teljesen a multat, hárman boldog családot képezzenek. Úgy történt.

Egy napon a két öreg: Cserneki Gáspár és sógornéja, kik fiatal korukban alig látták egymást s utóbb

halálos ellenségekké lőnek, karonfogva sétáltak az árnyas kertben, mely Cserneki Gáspár házát vette körül. Az özvegy hirtelen megállott s így szólt sógorához:

— Kedves barátom! valami úgy nyomja lelkeket mitől szabadulni vágyom, sokszor el akartam már mondani életem történetét, de a félelem, az álszűgyen mindenkor visszatartott; de ilyenkor lelki kínaim csak nagyobbodtak. Engedj meg, hogy tehessek őszinte vallomást előtted.

— Minek az? legyen feledve a mult minden izgalmaival, szenvedéseivel... De ha azt gondold, hogy vallomásod megnyugtatta szenvedő lelkedet, nem bánom, mondd el, mi bánt, mi nyomja lelkedet.

A két öreg egy padon foglalt helyet s az özvegy így kezdé beszédét:

— Fialat koromban szerettem egy férfiút, ki engem viszont szeretett, gyermekkorunk óta szeretttük egymást; szegények voltunk, várnunk kellett az egybekeléshez, míg jegyesem tanulmányait befejezve, valami állomáshoz jutand. Az ég segített rajtunk. Jegyesem mint végzett jogász szép jövedelmező hivatalt nyert a szomszéd városban és én fillérenként gyűjtöttem össze a pénzt, mely hozományomat képezendette. Ekkor meglátta nővéredet: Máriát s őt vette feleségül. Nem vádoló a rég elhunytakat, magam is csak gyarló emberi teremtmény vagyok, ki az ég bocsánatára és az emberek elnézésére nagyon is reá szorul. De akkor közel voltam a kétségbeeséshez, mit s mennyit szenvedtem, emberi nyelv nem képes elmondani. Daczból, mondhatnám bosszúból fogadtam el fivéred kezét, melyet nővérednek férjhezmenetele után nekem felajánlott. Én Ferenczet nem szerettem soha, a házasság nem lehetett boldog, viszonyunk még akkor sem lett bensőbbé, mikor fiunk megszületett.

Ehhez járult anyagi helyzetünk romlása, Ferencz, hogy hajlamomat megnyerje, minden okatlan szeszélyemet teljesíteni iparkodott, mi nagy összegeket emésztett fel. Azon ponton voltunk, hogy birtokunkat a hitelezők dobra ütők. Ez időben, mikor létünk, becsületünk kérdésben forgott, érkezett a pénz, melyet te nővéred részére küldöttél. Mintha csak az égből pottyant volna le. Nem tudtam ellene állani a kísértésnek, én vettem rá férjemet, hogy e pénzzel mentse meg magát a bizonyos bukástól. Nővéred ekkor halálos beteg volt, mit használhatott neki a nagy összeg? úgy okoskodtam, és azután nem ő volt-e az, ki boldogságomat feldulta és egész életemre szerencsétlenné tett? Még csak lelki furdalást sem éreztem s irántai gyűlöletem még sirjába is kísérte őt!

»Ferencz az árva Margitot, gyűlölt vetélytársam gyermekét minden ellenvetésem, minden fenyegetésem dacára házához vette, taníttatta, elkényeztette s nekem mindezt túrnöm kellett; túrnöm kellett, hogy a leány, anyjának képmása, velem egyék egy asztalnál, hogy halljam enyelgő hangját, lássam csodás szép szemeit, melyeket anyjától örökölt. Anyja feldulta szerelmi boldogságomat, e gyermek feldulta családi nyugalmaimat; elfordultam férjemtől, gyűlölni kezdtem őt, amint gyűlölttem a gyermekeket. Fiamat Tivadart külföldi tanintézetekbe küldöttem, nem akartam, hogy Margitot megismerje. Csoda-e, hogy ily kintelmes életet élve, mikor

férjem meghalt, a gyűlölt gyermeket házamból kiűztem, hogy férjem vagyonából a neki hagyott összeget, az őt megillető százezer forintot nem akartam neki kifizetni? Azt akartam, hogy ez összeg is fiamnak maradjon, fiamnak, kit határtalanul szerettem, kinek boldogságát előmozdítani minden módon iparkodtam.

»A mód, melyet használtam, nem vezetett célhoz. Isten megbüntetett bűneimért, megbüntetett, hogy az özvegyet és árváját meglóptam; elismerem, hogy nagyon bűnös vagyok, de bűnhődtem is; elvesztettem fiam szeretetét, becsülését, ki a lesújtott anyához egy engesztelő szót se mondva távozott hazájából. Most itt állok előtted, megtörve, megtudod-e bocsátani elkövetett vétkeimmet?

Cserneki Gáspár mindkét kezét nyújtá a lesújtott özvegynek és mondá:

— Bocsásson meg neked az Isten úgy, amint én neked őszintén megbocsátok!

* * *

Az 1870—71-diki francia-német háború alkalmával a francia hadseregben, az ugynevezett »idegenek legiójában«, nagyon kitüntette magát egy magyar férfiú, ki mint önkéntes lépett a hadseregbe s számos esatában oroszláknak harcolt a németek ellen, feljebb valói becsülték vitézségeért, társai szerették szive jószágáért; úgy látszott, hogy a fiatal, alig 20 éves férfiú az élet igen keserű iskoláján ment keresztül, hogy mintegy szabadulni óhajtván a reá nézve terhes élettől, a harc-téren kereste a halált, mely azonban makacsul kerülte őt. Bátorsága, vitézsége folytán fokról fokra emelkedett s Páris capitulációja és a béke megkötése után őrnagyi ranggal és a becsület-rend keresztjével feldiszipelve, a francia hadsereg kötelékéből elbocsátott.

E férfiú Cserneki Tivadar volt. Tivadar okult a multon, belátta, hogy azon életmód, melyet több éven át folytatott, méltatlan a férfiúhoz, kit Isten ép észszel, ép testtel megajándékozott; megtisztulva az élet viharai közt, azon nemes elhatározással tért vissza hazájába, hogy hazája és az emberiség javát tehetsége szerint elő fogja mozdítani.

Mondottuk, hogy Tivadar ifju korában a külföldi egyetemeket látogatta volt, hol szép ismereteket szerzett magának, hogy világlátott férfiú volt s tapasztalatokban gazdagon tért hazájába. Ha léha életet élt itthon, a viszonyokban találja magyarázatát, anyja kényeztette; vagyona, társadalmi állása s műveltsége folytán a nőknek kedvence volt, minden oldalról csak kényeztetőkre talált, nem csoda, ha elkábulva a soktól, mint valami fiatal leány, eszményi világban élt, melynek a való nem felelhetett meg. A viszonyok hatalmánál fogva azonban szomorú valóra ébredt, szerencséjére, éles felfogó tehetségénél fogva átlátta, hogy az élet sokkal komolyabb követelésekkel lép fel a férfiúval szemben, sem hogy ő csak képzelte is. Csalódva az emberekben, csalódva szerelmében, távol hazájától keresett tért munkálkodásának és meg is találta azt. A francia-német háború forrongásba hozta Európa nagy részét, sokan az idegenek közül is vagy az egyik vagy a másik nagy nemzet táborában vettek részt abban, Cserneki Tivadar éppen ekkor meghasonlott volt ön-

magával, meghasonlott volt anyjával, házassági tervei füstbe mentek, vagyónát elvesztette, itthon nem maradhatott, nem akart ezéltáblául szolgálni ismerősei gúnynyilainak, mit volt mit tennie? felvétette magát a francia sereg kötelékébe, hol a harcmezőn keresett szabadulást az élettől, mely terhére vált, fájdalmaitól, melyek szívét marcangolták. De a végzet könyvében másként volt megírva, nem csak hogy nem veszett el az öldöklő esatákban, hanem bátorsága és vitézsége által kitűnően, a francia kormány és nemzet részéről elismerésben és jutalomban részesült. A béke megkötése után nem volt mit keresnie Franciaországban, hazájába visszatért, hogy ha lehet, itthon érvényesítse ismereteit. Magyarországon éppen ez időben a honvédség szervezése sok gondot adott a kormánynak, a talentos katona szívesen látott vendég volt a honvédelmi palotában és így nem csoda, hogy Cserneki Tivadar felajánlva szolgálatát, tehetségeihez méltó magas rangot nyert a honvédseregben.

(Vége következik.)

Hereford Anna.

— Beszély. —

(Folytatás.)

II.

»Az új társalkodóné, Vilhelmine kisasszony mindig növekedő szívességgel viseltetett irányomban, sokszor kérdeztem önmagamtól, valljon szívessége, előzékenysége nem-e csak tettetés, számítás? Néha búskomorság vett erőt rajtam, úgy tetszett, mintha valami bűvös kastélyban én volnék az elátkozott herezegő, ilyenkor Vilhelmine kisasszony kettőzött szeretettel iparkodott közeledni hozzám s megnyerni bizalmamat.

— Drága gyermekem! mennyire szánom kegyedet — szóla egy ízben hozzám — alá való módon megcsalják, természetesen, kegyed, ki mint egy ártatlan gyermek rosztat nem tételez fel senkiről, nem tételeznél fel ezt arról, ki t szeret, no ne tagadja, hogy szereti; tudom — szóla a részvét hangján hozzám — tárja ki előttem szívét; ugy-e azt mondta kegyednek Harry ur, hogy neki nem szabad szeretnie, hogy nem házasodhatik, de az okát ugy-e nem mondta meg? Hát azért, mert már van felesége, kérdezze meg tőle, ki lakik a kastély nyugati szárnyában és látni fogja megdöbbenését.

— Elég! ne tovább!

— Ez való, kedves gyermekem, figyelmeztetni akartam kegyedet; tanácslom, távozzék mielőbb e helyről, az idő majd meggyógyítja a sebet, melyet Harry úr hamissága szívén ejtett.

Erre még több anyai tanácssal szolgált és eltávozott. Magamra maradván, elkezdtem keservesen sirni, sirattam elveszett boldogságomat, feldult szerelmemet. Fájdalmamból annak tudatára ébredtem, hogy itt, hol oly nemtelenül éltek vissza gyermeki bizalmammal, tovább nem maradhatok és hogy bármiképen is: meg kell tudnom a valót és behatolnom a kastély nyugati részébe, és Chandos asszonynak meg fogom mondani, mily gyalázatosan bántak velem házánál. Titokban, búcsu nélkül nem távozhatom innen, én ártatlan voltam, tehát emelt fővel akartam távozni.

Egész napon át terveket kovácsoltam, hogyan juthassak a kastély nyugati szárnyába, megmásíthatatlan akaratom volt, hogy kitudom a valót. A kedvező pillanatban, mikor azt hittem, hogy senki sem lát, közeledtem az ajtóhoz, de mikor a kilmesre tettem már kezem, haboztam egy perczig, lelkiismeretem felszólalt az ellen, amit teszek, de eszembe jutott, hát ők lelkiismeretesebbek voltak-e irántam? És hirtelen kinyitottam az ajtót. Rettenetes látvány kápráztatta szememet, egy sárga színű, csontvázhoz hasonló női alak párnák közt egy karos székből mereszté rám szemeit és sovány kezét felém kiterjesztve parancsoló hangon kiáltá: »t akarodjék ki innen... Amint jöttem, oly hirtelen távoztam is... a folyosón eszméletemet vesztém, mi történt velem tovább, nem tudom, mikor magamhoz tértem, szobámban, ágyamban találtam magamat... Több napig a szobát kellett őriznem... mikor végre lemehettem az ebédlőbe, ott találtam Harryt nyugtalanul fel és alá járkálni, szokott nyájasságával fogadott, szívélyesen kérdezősködött hogylétem felől. Én az egész idő alatt feltűnő hidegséggel viseltettem iránta, ő pedig mintha nem is vette volna észre azt, szokott módon eseegett, élezelt; csak mikor az ebédnek vége lett és a szolgák távoztak, így szólott hozzám:

— No kedves Anna, hadd halljuk, mi baj van, mit vétettem én, hogy haragját magamra vontam? Ezzel lehajolt hozzám, felemelte fejemet és mélyen tekintett szemembe, mintha onnan ki akarta volna olvasni gondolataimat.

— Hagyjuk békével, mi köze Önnek ahhoz, ha én haragszom? Minden szava csak tetézi a sértést, melylyel illetett. Mi jognál fogva tart Ön vissza engem? Bizony egy tapasztalatlan, fiatal leány bizalmával vissza élni, fejét elszédíteni nem nagy dolog, de nem is erény.

— Anna! ezek nem az Ön gondolatai, más valaki sugallta kegyednek azokat, és végre, mi rosszat követtem el kegyed ellen?

— Megcsalt, nemtelenül megcsalt, egy szavát se hiszem többé, visszaélt bizalmammal, melylyel iránta viseltettem, szerelméről beszélt, pedig ámitott akkor is, most is ámit, tudom most a valót, aljas játék az egész, melyet velem üzött, nem méltó egy nemes emberhez.

— Csendesesen! szólt parancsoló hangon. — Hereford kisasszony! a szenvedély elragadja kegyedet, sokszor egy kis szócska is haragot támaszthat; vannak szavak, melyeket meglánás követ, mert vissza nem vehetők többé. Mondja meg őszintén, mi bántja szívét, és kinek köszönhetjük e végzetes félreértést.

— Semmi félreértés, nyilatkozzék őszintén, ki ama nő, ki a kastély nyugati részében lakik?

Harry mindenre inkább, csak e kérdésre nem volt elkészülve, elsápadt és hideg hangon válaszolt:

— Mi köze hozzá?

— Valóban? mi közöm hozzá? természetesen a ma nő az Ön nevét viseli és önnek neje...

E szavakra Harry szinte megkönnyebbülten nevetett.

— Ez az egész? — kérdezé mosolyogva. — Ugyan ki verte fejébe e balgaságot?

— Oh nem szabadul meg oly könnyen, tudni akarom, ki ama nő?

Harry közel hajolt füleimhez és azt sugá:

— Testvérem neje.

— Hogyan?! hiszen testvére, Tamás, nem nő?

— De van még egy testvérem — szóla még halkabban.

— De azt nem tagadhatja, hogy e nőt valamikor szerette?

— Miért tagadnám? sőt menyasszonyom is volt, de a hír következtében, hogy Tamás testvérem meghalt, második fivérem lett a hitbizomány, a családi vagyon örököse, és ő elpártolt tőlem és fivéremhez szegődött. Mit szenvedtem én akkor, Isten a megmondhatója, de ez nem tartozik ide... De hogy kegyed elhitte a rágalmat, az fáj... és a helyett, hogy visszautasította volna Vilhelmine reám szórt rágalmait, — mert hogy ő volt az, ki ezeket súgta kegyednek, tudom — elhitte azokat. Higyje el, kedves Anna, ha valaki merésznél kegyedet bármi rágalommal illetni, én nem hinnék neki, azokról, kiket szeretünk, nem tehetünk fel semmi rosszat; kérdeztem-e én kegyedtől, kicsoda, honnan jön? egyszerre szerettem, szerettem lelkem egész hevével! És kegyed elhitt rólam ilyen sértő rágalmat! Kedves Anna! a bűnösnek is adunk alkalmat arra, hogy védje magát, mielőtt elítéljük...

Hangja reszketett, mikor ezeket mondotta; nagy lépésekkel járt fel s alá a szobában, néha megállott előttem és szemrehányó pillantást vetett reám. Oh, mi férfiasan szép volt e pillanatban! Megszégyenülve, megtörve ültem széken, és nem annyira saját veszteségemet, mint az ő csalódását sirattam szívemben. Egyszerre csak hozzám lépett átkarolt és keblére szorított.

— Annám, kedves Annám! mért nem bíztál bennem, közel a nap, mikor mindent megmondhatok neked. akard-e sorsodat kötni az enyémhez? mond, akarsz-e nőm lenni?

— Oh Harry! nem képzeli, mennyire gyötör szávaival engem?! hisz tudja, tudnia kell, hogy szeretem, hogy csak akkor és addig élek, míg Ön szeret, míg Önt látom!... kimondtam, mit titkolnom kellett volna, most nincs itt maradásom többé, szöknöm kell innen.

— Nem, itt fog maradni kedves Annám, és ezután is, mint eddig, egymás körében fogunk élni, mint bizalmas jó barátok... De most menjen nyugodni, könyvének nyoma látszik szemein, mit mondana Vilhelmine, ha most meglátná kegyedet...

Néhány nap mulva az elmondottak után éppen a tölgy-szalomban beszélgettem Harryval, mikor egyszerre nagy zajjal betoppant Clarisse.

— Már ismét ily meggondolatlanul lépsz ide, mikor tudod, hogy Chandos kastélyba bejelentés nélkül senki se jöhet? szólt Harry nyugtalanzkodva.

— Talán zavarom szerelmes ömlengéseidet? no de erről máskor, most jőjj sietve anyánkhoz, fontos dolgok történnek... Maga pedig csak maradjon itt s ne mozduljon... Ez utóbbi szavak hozzám voltak intézve.

Elmentek, magamra maradtam gondolataim és aggodalmaimmal.

Kíváncsi voltam arra, hogy mi történik a kastélyban, minden neszre figyeltem, a eseléség folytonosan járt-kelt a folyosókon, sürgött, forgott, de nem beszélt; velem nem törődött senki. Több óra mult el így, nem tudtam távozni a teremből, nem akartam szobámba vonulni, féltem lenni egyedül... Egyszerre csak belép Harry izgatottan és egyenesen felém tart, mind a két kezemet a magáéba teszi s így szól hozzám:

— Édes Annám! megérkezett a pillanat, hogy elmondjam kegyednek a valót, melyet annyira óhajtott megtudni, a titok fátyola szétfoszlott, most már bátran pillanthatunk a fátyol mögé. Üljön ide mellém, és figyeljen jól arra, a mit mondandó leszek. A mi nevünk azelőtt nem Chandos de Cherry volt, e nevet csak nagybátyám halála után örököltük vagyonával egyetemben és miután a Cherry név gyűlöltté lett — bár az előtt éppen oly jó hangzású volt mint a Chandos név — felszereltük azt a Chandos névvel. Atyám korán halt el, három gyermeket és egy leányt hagyva maga után. Szegény anyámnak elég dolga volt, míg felnevelt minket. A három gyermek Tamás, Edmund és én valánk. Edmund gyermeksege óta sok aggodalmat okozott anyánknak, férfi korában is könnyelműsége és pazarló, kiesapongó élete által sok bűt hozott a családra. Hogyan nősült, tudja. Tamás halála után elvette menyasszonyomat, de a házasság nem volt boldog, mindketten csakhamar csalódtak, elmúlt a mámor és bekövetkezett a kiábrándulás. Edmund a nagy világban keresett és talált vigasztalást, járt-kelt mindenfelé és nőtlenség adta ki magát, neje pedig itthon sorvadt. Most pedig oly eseményt kell elmondanom, melyet bizonyosan kegyed is tud, hisz kegyed nagynéje házánál történt. Lord Tayrell neje, kegyed nagynéje, kedves kacérsága által felkeltette fivérem érdekltségét és a mi most történt, az leginkább az ő műve volt, azért nem kellemes hangzású név családunkban a Cape Carew név. Fivérem örülésig szerette a lord nejét, ki hiúságból mással is kacézkodott. Egyszer egy estély után a parkban lövés dördült el és fivérem vetélytársa halva találatott a kertben, bizonyosan emlékszik e körülményre, hisz akkor kegyed is ott lakott. A gyilkos Edmund fivérem volt, menekülnie kellett; a lord nagyon jól tudta, ki volt a gyilkos, kereste mindenütt az egész országban. Mikor Edmund haza jött, homlokára volt sütve a gyilkos bélyeg, neje megőrült, elképzelheti, hogy mit szenvedett e hiú asszony, ki ünnepelelő nő akart lenni férje oldalán, s most egy gyilkos nejevé lett. Anyánkat a bűbánat korán öszítette meg. Eletünk valódi pokollá lőn. Én voltam egyedüli vigasza szegény anyámnak a válságos napokban. Edmund egyik helyről a másikra barangolt az országban, majd külföldre menekült, földönfutóvá lett, mindenütt üldöztetve lord Tayrell által. Néha váratlanul megjelent Chandosban éjnek idején, a kastély nyugati szárnyába zárkózott, hol ilyenkor anyám betegség irtigye alatt tartózkodott, senkit be nem becsátva. Sokszor kiéhezve, kifáradva érkezett, mert majdnem mindig gyalog járt ismeretlen utakon. Nejét többé nem látta. Nappal nem merte magát mutatni, ezért éjjelenként sétált a kertben nagy köpenybe burkoltan. Tíz évig, hosszú tíz évig így élt fivérem, és mi örökös aggodalomban éltünk, hogy a

dolog napfényre jön és családunk meg lesz gyalázva. Mikor kegyed hozzánk jött, akkor már teljesen ki voltam merülve az örökös félelem és aggodalomtól, meguntam életemet, gyűlöltem az embereket, kegyed visszahozott az életnek. Mikor Edmund itthon volt, különféle eselt kellett használnom, hogy lord Tayrell figyelmét kikerüljem, ki sejtve, hogy Edmund néha Chandosban tartózkodik, itt szomszédságunkban bérelt lakást. Éjjel-nappal kellett örködnünk, főleg nekem különféle szerepet kellett játszanom, mert esodálatos hasonlatosság létezett közöttünk és fivérem közt. Életem örökös csalással fajult, és miért? egy könnyelmű férfi és egy kaczér nő szeszélye miatt. Ekkor jelent meg kegyed házuknál, mint a nap sötét felhők közül, mint az ég küldöttje, mint vigasztaló angyal. Szendesége, ártatlansága valóságos balsam volt vérző szívemre, és napról-napra jobban és jobban vonzódtam tiszta szívéhez, kegyed megmentett engem, visszaadott az életnek, és többé nem panaszkodtam... Megszerettem és szerettem határtalanul... e szavakat remegő hangon mondtam és kérdőleg tekintett reám... ekkor áldozatom, melyet eddig a család jó hírének hoztam, igen is nagyra timentem fel, a hullámok összezsúfolva volnának felettem, ha szelid szeméibe nem tekintheték, ha mosolyát nem láthatom, mely mintegy azt látszott mondani: küzdjünk szerelmünk nevében, miénk a jövő!... Mindaz, a mi kegyed előtt rejtélyesnek látszott, igen természetes dolog volt, mind az Edmundéért történt. Edmund volt a nagy beteg, kiről az orvos lemondott, nekem a betegséget csak tettetnem kellett, nehogy kitudódjék a való. De most vége mindennek, ne mondjunk itéletet a bűnös felett, hiszen pár óra óta a legigazságosabb bírása előtt áll a tulvilágon. Ha valaki könnyelműségeért megszenvedett, bizonyára ő volt az, ki tíz évi száműzetéssel bünhődött vétkeiért... Most mindent tud, a titkolódzásnak vége, megvan fejtve a talány... most újra kérdezem: akar-e nőm lenni, vagy el akar hagyni?

— Soha! szóltam keblére borulva.

— Látja, édes Annám, nekem is nagyon nehéz, kínos életem volt, de a kiállott szenvedés után elnyertem jutalmamat.

(Vége következik.)

TÁRCSA.

Karácsony estéje.

(Tárca-beszély.)

A szegény Martos Pál sem hitte volna valaha, hogy ilyen szomorú karácsonyt fog megélni az életben. Hajdan, de talán még nem is olyan régen, szép állású, szép vagyonú ember volt. Aki ismerte őt, szerette őt, mint ritka becsületes embert, aki soha ajtaját a szegény elöl el nem zárta, akinek szíve nyitva volt minden ügyefogyott ember számára, akinek jótékonyágát mindenki ismerte. Volt is jó barátja elég. A jó ember azt hitte, hogy a jó barátok valóban őt szeretik s nem vagyonát, kincsét; szerető szívére számítanak s nem erszényére, barátságát keresik és nem romlását. Nagyon későn vette észre, hogy mennyire csalódott.

Abban a városban, ahol Martos Pál lakott, nem volt olyan fényes czég-tábla, mint az övé. Első kereskedője volt a városnak.

A ház is az övé volt, amelynek első emeletén ő lakott családjával, nejevel és két gyermekével. Házát öröm és szerencse látogatta, — mert amit örökölt, szorgalma és iparkodásával gyarapította. Senki sem hitte volna akkor, hogy e vagyonos, derék ember rövid idő alatt tönkre jutand, hitelét elveszíti, házat elkótyavetyélik, s az az ember, aki másokon annyiszor segített, maga jut nyomorba és maga fog szorulni mások segélyére.

És úgy történt. Aki könnyen hisz másnak, könnyen bízik barátaiban, könnyen fog megcsalatkozni. Egy napon arra a hihetetlen hírre ébredt föl a város lakossága, hogy a gazdag Martos Pál csődöt mondott. Lehetetlenek tartották sokan, és úgy volt mégis. Nem követett el nagyobb hibát, mint hogy teljesen bízott barátjában: Boros Mihályban. Az is kalmár volt, mint ő. Annak is volt vagyona elég. Jót állott érette a saját vagyonával. Egy napon azután megütötték a dobort Boros Mihály háza előtt és annak a dobnak pergése halált hirdetett Martos Pálnak. A hűtlen barát berántotta szerencsétlenségébe Martos Pált is. A fényes égből lecsapó villám nem sujtathatta volna őt borzasztóbban, mint Boros Mihály bukása. Elvették mindenét. Üzlete felbomlott, áru készletét lefoglalták, házat újra értéket s Martos Pál családjával egyetlen nap alatt koldussá lón.

Hiába futott fűhöz, fához. Hiába kérte egykori jó embereinek pártfogását, segélyét. Az embereknek az a sajtáságuk van, hogy futnak a balsors látogatta embertől. Nem segített rajta senki. Legkevesébé hű barátja Boros Mihály, mert az a csőd napján megszökött s amint városzerte beszéltek, nem is mehetett máshová, mint Amerikába.

És ama nap óta, hogy Martos Pál megízlelte a nyomor kenyerét, mindennap átkokkal hajtotta le fejét. Átkot mondott a hűtlen barátira, a ravasz üzlettársra, nyomorának okozójára.

Mert leírhatatlan volt az állapota annak, aki jobb módhoz szokott. Szegény ember, aki annak született, csak segíthet magán valahogy, az emberek is több bizalommal vannak iránta. De aki a maga szerencsét könnyelműen eljátszotta, egész életét, saját és családja boldogságát meg gondolatlanul kártyára bízta, az szánalmat érdemel és nem részvétet, bünhődést és nem segédelmet. Az érzéketlen és szigorúan ítélő világ nem nézi, hogy a szerencsétlen ember csak jó szívének, bizalmának lett áldozata, hogy nyomorát ördögi család és ravasz befonás okozta, csak azt mondja, — bolond volt, eljátszotta szerencsétét, megérdemli sorsát.

A sors és emberek gonoszsága által lesújtott ember végső megfeszítéssel küzdött szerencsétlensége ellen. Testi ereje gyakran csüggedett, de lelkének ereje nem hagyta el. Ő, ki egykor ur volt, beszegődött szolgának. Nyomorának ártatlan osztályosait, jó nejét és ártatlan gyermekeit úgy tekintette, mint akik ellenében ő követte el a legnagyobb bűnt. Az ő feladata most küzdeni a balsorssal övéért, — s ha az egykori jóllétet meg nem szeresheti is többé számukra, — szeplőtlen becsületét még a nyomorban is megtartani iparkodott. Dolgozott és fáradt; nehéz megpróbáltatásnak vette szomorú állapotát, s ha a sors megtanította is nem hinni az emberekben, annál inkább hitt és bízott Istenben.

De bármiként dolgozott és fáradt, csak fillérek jutalmazzák munkálkodását. Mindennap jobban érezte, hogy elesett, elveszett ember. Az élet megtanította ama nagy keservekre, amelyekben a férfi jellem vagy egészen elvész, vagy dicsőséggel kel föl újra. Sokáig hitte, remélte az utóbbit, — de balsorsa láthatólag terelte az elsőre.

Sok év mult el azóta, hogy a sors csapása fejére nehezedett, — s a szegény ember mindig mélyebbre süllyedt. Nem rajta mult, hogy szomorú sorsa nem változott. Oh a sors nagyon kegyet-

len; akit egyszer üldözöbe vett, ritkán hagyja el anélkül, hogy a kétségbeesés örvényéig ne kergesse.

Egy napon, midőn az inség tetőpontra hágott, együtt volt az egész család. Édes, szép nap volt az boldog emberek számára, fájdalmas és kínos a szegényeknek.

Karácsony estéje volt.

A nyomorúságos szobában, rozszant asztal mellett, sovány estebédjét költé el a család. Martos Pál bánatviselte arcán mély fájdalom tükrözőtt, midőn megtört neje, szomorú gyermekeire tekintett. Hajh! Voltak idők, midőn ezen estén az a kis Jézus, az édes üdvözítő fényvel, ragyogással szállott le az ő házába. Öröm és gyönyör honolt minden arczon. Akkor még boldog volt.

— Vidulj föl édes férjem! szólta Martosné férjéhez. — legalább ezen az egy estén engesztelődjél ki magaddal és a világgal.

— Magammal igen, — szólta sötéten a férj, de e világgal soha. Mivel érdemlettem meg ezt a gyászt, ezt a nyomort, én, ki mindenkit szerettem, és soha nem vétettem senkinek.

— Isten akarta így!

— Isten nem akarhatta, mert ő igazságos. Az emberek gonoszsága okozta. Annak a gaz Boros Mihálynak lelkén száradjon nyomorúságom.

— Megcsalt, meglopott, — de eléri őt az Isten keze, anélkül, hogy boszút kérnének fejére.

— Az a mindennapi fohászom istenhez. Büntesse meg őt a boszuló Isten ott, a hol van.

— Nem Isten haragját, de kegyelmét kérjük e napon mindenkire.

— Jó hitvesem, — te ismersz engemet; tudod, milyen távol volt szíveimtől minden gyűlölet és harag az emberek iránt, — amint boldogok, és szerencsések voltunk. Oh, a jó Isten sem veheti rossz néven tőlem, ha átkozom azt az embert, aki titeket velem együtt ilyen nyomorba taszított.

— És nem tudnál neki megbocsátani soha?

— Soha, soha ez életben!

E perczben halk kopogás hallatszott az ajtón. Martosné figyelni kezdett. A gyermekek meglepetve tekintének az ajó felé.

— Valaki kopogott? mondá az idősb, alig tíz éves leányka.

— Nézd meg, ki lehet?

A gyermek felugrott helyéről és az ajtóhoz sietett. Alig nyitá meg, egy kopottas öltözetű, ősz vándort pillantott meg a küszöbön. Durva kalap volt a fején, nagy általvető vállain s nehéz bot a kezében.

— Mit keres itt? kérdé Martos Pál hideg, barátságatlan hangon. Az utas görnyedt, összetört alak volt. Barázdált arcán fájdalom, szenvedés, és a lélek titkos gyötrelme látszott. Alig hallhatólag mondá:

— Engedjenek belépnem!

— Jöjjön be, — mit akar?

A vándor belépett, szorongva nézett körül a szobában, azután kínálatlanul leült egy székre.

— Mi hozta ide közénk? kérdé Martosné részvétellel.

— Messze utról jövök, — felelé a vándor alig hallható, törődött hangon. Nagyon elfáradtam, pihenni akarnék.

— Hát pihenjen egy kissé, — szólta a gyermeklányka, mellette lépve s leemelve általvetőjét,

— Mi járásban van, honnét jön?

— Nagyon messze földről, — ismétlé a vándor. Itt bolyongtam a városban, de sehol sem kaptam befogadtatást. Ma nagy ünnep van, mindenki otthonába zárkózik, — és nekem nincs otthonom.

— Nincs? oh szegény ember! szólta részvétellel Martosné. Pedig lássa, — nagyon szegény helyre tévedt, mi nem sokat adhatunk. Mi is szegények vagyunk.

— Látom! szólta a vándor és tévedező tekintetét félénken Martos Pálra emelé. Mindig ilyen szegények voltak?

Martos Pál arca elborult. Felnézett és csöndesen mondá:

— Nem. Voltak jobb napjaink is.

— Ugy? — kérdé az idegen, — hát jobb sorsban voltak. Mi oka van mostani sorsuknak.

— Hagyja el barátom! szólta Martos Pál keserűn; hosszú história az.

— Én is sorsüldözött ember vagyok, — folytató a vándor, szeméit eltakarva, — csakhogy én megérdemeltem sorsomat.

— Hogyan?

— Valaha én is módos ember voltam, — de rosszá tett a birvagy. Nem elégedtem meg sorsommal. Aljas eszközökhöz nyúltam, hogy segítsek magamon.

Martos Pál meglepetve tekinté az idegenre.

— Igen, itt nem szégyenlem megvallani. Sokan siratják kezem munkáját. De megbántam mindent.

— Én is egy ember áldozata lettem, — szólta Martos Pál elkeseredetten. Egy jó barátom juttatott koldusbotra. Minden nap átkozom a nevét. Rútul megcsalt, meglopott, jó szívemért elvette mindenemet.

A vándor összerázkódott e szavakra.

— Atyám! ma karácsony estéje van! szólta közbe a kisebbik, mintegy nyolcz éves fiú.

— Tudom! Szomorúbb karácsonyom nem volt még ez életben.

— De mégis, — folytató Martosné, — e szent estén a szeretet napját üljük. Vesd ki szívedből ez estén a méltó gyűlölet érzelmét jó férjem. Az Isten jó, és megbocsát mindenkinek, — lásd, — rólunk is hogyan gondoskodott. Ezt a szegény embert hozta közénk, — aki még szegényebb, mint mi. Alkalmat adott nekünk, hogy jót tegyünk. Engesztelődjél és ezen a szent napon bocsáss meg halálos ellenségednek.

A vándor e szavakra lehajtá fejét és csöndesen zokogni kezdett.

Martos Pál ajkai reszketni kezdettek; nehéz fohásztól reszketett melle. Oda vonta jó hitvesét keblére, és fájdalmas hangon rebegé.

— Legyen! Üdvözítőnk születése napján adja meg nekem Isten azt a boldogságot, hogy elfeledjem Boros Mihály nevét, s visszavonjam fejemről mindennapi átkomat.

— Áldjon meg Isten érette! — szólta az idegen.

Az idő eljárt, — és Martosék családjá nyugalomra készült. A vándor csak arra kérte őket, hogy hajnal hasadtáig a pitvarban megpihenhessen. Megengedték neki.

Reggelre, midőn Martos Pál kilépett a pitvarba, hogy vendégét megnézzé, annak csak hült helyét találta. A padka mellett, ahol fekhelyet adtak neki, ott volt általvetője, — s azon egy leveleke.

Martos Pál elbámultan vevé kezébe a levelet és olvasni kezdé:

— »Martos Pál! Az a nyomorult, szegény vándor, akit házádba fogadtál, én voltam, szerencsétlen barátod Boros Mihály. Megcsaltalak, megloptalak, nem tagadom. Isten legyen nekem irgalmas. Sokat szenvedtem éveken át ezért a bünömért, mert lelkiismeretem végig üldözött az egész életben. Bünöm tudata előbb-utóbb megölt volna, ha meg nem bocsátasz. Ám megbocsá-

totál. Kiveszem kezedből a koldusbotot és most én viselem tovább. Ne keress engem sehol. Általvetőmben megtalálok nagyobb részét vagyondnak kész pénzben. Tiéd volt, — tiéd legyen. Kezdj új életet és áldjon meg az Isten, akiben hittél, és reméltél.»

Az a kis Jézus ott fenn a csillagos világban leszállott tehát szent Karácsony estéjén a szerencsétlen családba, s miként az egykori istenfő Jóbna, rövid idő alatt visszaadta mindazt, aminek elvesztését keresztény türelemmel éveken át nyugodtan elviselte.

Maszlaghy Ferencz.

RÖVID HIREK.

* **Püspöki kinevezés.** Király ő Felsége a vallás és közoktatási magy. kir. minister előterjesztésére Schuster Konstantin kassai püspököt váci püspökké; és Bende Imre kalocsai székesegyházi kanonokot és címzetes apátot besztérczébányai püspökké legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott. Örvendünk e kinevezéseknek, mert reméljük, hogy Schuster Konstantin ő Excellentiája új méltóságában is ki fogja mutatni ama kiváló administratív és gazdálkodó tehetségét, melyre a váci egyházmegye zilált pénzügyi és gazdasági helyzete reászorult és rendbe fogja hozni azokat; Bende Imre pedig mint lelkes hazafi folytatni fogja az Ipolyi által megkezdett művet a besztérczébányai egyházi megyében... ergo ad multos annos! Schuster Konstantin Szokolczán, Nyitramegyében 1817. július 31-én született. 1840-ben pappá szenteltetvén, eleinte a kegyes tanítórendhez tartozott, s mint gimnáziumi tanár és mint a Pálffy gr. család nevelője. több éven át sikerrel működött. 1857-ben Kunszt József, a nagy alapítványairól nevezetes kalocsai érsek, egyházmegyéje papságába vette őt fel, s rövid káplánkodás után szentszéki jegyzővé, majd érseki titkárrá és könyvtárossá nevezte ki, s így a maga közvetlen körébe vonta, hogy éles eszét, gyakorlatias érzékét s egyházi igazgatási képességeit érvényesíthesse.

Schuster e minőségében, rendkívüli szorgalma, körültekintő tapintata, alkalmazkodó modora s általánosabb műveltsége által oly érdemeket szerzett, hogy az érsek közbenjárására és fölterjesztésére 1865-ben székesegyházi kanonokká nevezték ki. Új állásában élénk tevékenységet fejtett ki a tanügy terén; ő volt Kalocsán az első kanonok-tanfelügyelő, ki az egész nagyterjedelmű érseki megye népiskoláit kivétel nélkül mind meglátogatván, azok állapotáról kimerítő, terjedelmes jelentést tett az érseki hatóságnak.

Kunszt s az utána kinevezett, de be nem igtatott Lonovics érsek halála után Haynald Lajos álvén az érseki székebe, Schuster sokoldalú képzettségével és szívós munkaképességével annyira megnyerte e kitünő főpap bizalmát is, hogy ez 1869-ben az összes érseki jóságok igazgatását reá bízta. 1877. évben kassai püspökké nevezetvén ki, minden gondját a kassai egyházmegye szellemi és anyagi ügyeinek felviráztatására fordította.

Bende Imre 1824-ben született Baján. Teologiai tanulmányait a bécsi Pázmáneumban végezte s 1847-ben szentelték pappá Kalocsán. Csak rövid ideig volt káplán, mert 1849-ben tanulmányi felügyelővé nevezték ki a kalocsai papnevelő intézetbe, hol az egyházjog tanára is volt. 1852-ben érsekségi könyvtáros, a következő évben a szentszék jegyzője s 1854-ben futtaki plébános lett, mely állásban 15 évig maradt. 1869-ben Ujvidékra költözött át mint plébános, itt lett apáttá is. Bende Imre 1881 óta képviseli a parlamentben az ujvidéki kerületet s ott a magyarosodás körül maradandó érdemeket szerzett magának. Bende mint képviselő a kormánypart tagja volt.

* **Simor János** hercegprímás bibornok ő Eminentiaja f. decz. hó 15-én Bécsbe utazott volt, hogy ő felségének a királynak személyesen köszönje meg, hogy jubilauma alkalmával Esztergomot s ezzel a primást jelenlétével megtisztelni kegyeskedett. Ő Felsége kegyesen fogadta ő Eminentiaját s a bibornok hercegprímás már vissza is utazott székhelyére Esztergomba.

* **A váci székesegyházban** f. hó 15-én Schusster Konstantinnak váci püspökké történt kinevezetése alkalmából hálaadó isteni tisztelet tartott. A városban a kinevezés híre nagy örömet keltett. Ft. Neszveda István felszentelt püspök s püspöki helynök ft. Jung János kanonokkal a fővárosban időző püspök üdvözlésére érkezett.

* **A vallás- és tanulmányi alap** felügyelő és ellenőrző bizottsága tegnap tartotta teljes ülését. Szlávay koronaőr, mint elnök, az elhunyt Ipolyi püspök, mint bizottsági tag emlékének kegyelettel adózván, mindenek előtt felolvastatott Trefort vallás- és közoktatási miniszter abbéli átirata, melyben tudatja, hogy ő felsége, a miniszter előterjesztésére, a bizottság működésének tartamát folyó évi november 1-től számítandó 2 évre meghosszabbította s a bizottság összes tagjainak megbízatását ugyanazon időre betérjesztette, valamint azon miniszteri irat is felolvastatott, melyben ő felsége a bizottság múlt évi jelentését és az alapok pénzügyeinek fokozatos javulását legkegyelmesebben tudomásul venni méltóztatott. Azután tárgyalás alá vétetvén a nov. 28-án megtartott albizottsági munkálat, a vallásalap 1885-iki zárszámadásánál; e szerint a vallásalap törzsvagyona tett 1885. decz. végén 20.338,372 frt 41 és fél kr. és ugyan cselekvő tőkékben 11.190,328 frt 43 és fél kr, fekvőségek és hasznot hajtó jogok értékben 10.614,085 frt 43 kr; cselekvő hátralékokban 897,903 frt 44 kr, pénztári hátralékokban 1835 frt 58 kr, mely értékeket 2.365,780 frt 37 kr tartozás terhelvén, ennek levonása után a fentebbi összeg rezultál. A tőkék 1.883,158 frt 66 és fél kron kívül, melyek régebbi időben magánosoknál helyeztetek el, állami, urbéri és hitelintézeti értékpapirokba kettévél. A birtokból és jogokból, valamint az épületekből befolyt rendes jövedelem volt 408,295 frt 58 és fél kr. A cselekvő követelések kitesznek 897,903 frt 44 krt, ellenben a vallásalap tartozása volt 1885 év végén 2.365,780 frt 47 kr.

* **Ipolyi muzeum Nagyváradon.** Biharmegye közönsége, valamint Nagyvárad törvényhatósága és a nagyvárad papság körében, melynek élén Nogáll János cz. püspök és káptalani helynök áll, élénk mozgalom indult meg az iránt, hogy az elhunyt nagynevű püspök: Ipolyi Arnold roppant értékes műkincsei továbbra is Nagyváradon maradjanak és ott »Ipolyi-muzeum« cím alatt, külön arra alkalmas helyiségben állitassanak fel. A törvényhatóságok, valamint a papság ez ügyben illetékes helyeken az együttes lépéseket már meg is tették és reménylik, hogy a mozgalom üdvös eredményre vezet.

* **Afrikai komissiók.** Antonelli gróf, a híres afrikai utazó, hi visszatérőben van keleti afrikai utjából Rómába, Menelik sóai királytól eredeti vásárlási megbízást kapott. Ő felsége átadta az utazónak neje kezének és lábának mértékét, hogy a felséges kezek és lábak számára keztüküket, fekete harisnyákat és atlasz-czipőket készíttessen Olaszországban. Maga számára is ugyane dolgokat rendelte meg a király. A sóai király, ki félig-meddig már keresztény ember, Antonelli közvetítésével huszonöt szentképet is festet Olaszországban, köztük egy Szűz-Mária képet is, és átadta az utazónak két kezdetleges vázlatát valami ethiopiai bennszülött szentek képének is, melyeket ő maga készített, hogy ezek után Rómában szép képeket fessenek. Üveg-édényeket a király és királyné kezdetüvel szintén küld Anto-

neli Sóába. Ugyanez a király tette azt, hogy az egykor Viktor Emánuel által Menelik negusnak küldött különböző katonai egyenruhákat, sisakokat, képeket és disztribúciókat kiosztotta országa papjai között és szigorúan meghagyta nekik, hogy ezekben végezzék az istentiszteleti szertartásokat.

* **Ünnepély.** Az egri egyházmegyei növendék papság irodalmi egyesülete e hó 12-én tartotta »Mária ünnepét« a seminarium disztermében, melyet válogatott közönség megtöltött. Ott volt a kanonokok közt Samassa érsek is, és a város intelligentiája. A műsort az intézet ének-kara nyitotta meg. Az ének után Végh Antal egyesületi elnök csinos beszéddel üdvözölte a vendégeket, majd Pfeifer növendékpap játszott a zongorán, Szelei János pedig szavalta Rosty Kálmán jeles egyházi költőnk »Immaculatáját.« Végh Kálmán azután egy értekezést olvasott fel »A keresztény missio ügyének mostani állapotáról.« — Volt ismét zongorajáték és szavaltat. A közönség nagy figyelemmel hallgatta a műsor minden egyes számát és zajos tetszéssel s tapsokkal jutalmazta az előadókat. Mikor az énekkar ünnepzáró dala elhangzott, felemelkedett Samassa érsek ö Excellenceiája s gyönyörű beszédet mondott a papi hivatalról. Éljenek a derék növendékpapok!

* **Tisza Kálmán miniszterelnök részvéte.** Ipolyi Arnold temetése alkalmából, Tisza miniszterelnök Lukács György államtitkárral részvétíratot küldött a nagyváradai káptalanhoz. A részvétírat szóról szóra így hangzik: »Főtisztelendő káptalan! Mély megindulással vettem a gyászhirot szeretett főpásztorunknak: Ipolyi Arnold püspök urnak hirtelen elhalálozásáról. A fájdalmat váratlan és kora elhunytá fölött nemcsak egyháza és a közvetlen vezetése alatt álló káptalan érzi, osztozik benne az egész haza, hiszen a megboldogult tudósban és hazafiában a nemzet szellemvilágának egyik fényes szövétnéke aludt ki. Fogadja a főt. káptalan a pótolhatlan közös veszteség fölött az egész kormány nevében is legőszintébb részvéteket. Budapesten, 1886. évi december hó 8-án. Tisza s. k.« A káptalan válasza a következő volt: »Nagyméltóságú m. kir. miniszterelnök ur! A nagyváradai l. sz. egyházmegyét a nagynevű tudós és kiváló egyháznagy: Ipolyi Arnold váratlan, épen ezért megdöbbentő és lesújtó elhunytával ért és mélyen érzett gyászunkban Nagyméltóságod által az egész magas kormány nevében is kifejezett meleg hangu részvéte, ha nem is képes a pótolhatlan veszteség fölötti fájdalomunkat megszüntetni, de azt a részvétnyilatkozat meleg hangja jelentékenyen enyhíti; ugyanezért nem mulaszthatjuk el, hogy a kifejezett részvétért és a gyászszertartásnál történt képviseltetésért Excellenceiádnak és a magas kormánynak forró köszönetünket hálás szívvel ki ne fejezzük. Legmélyebb tiszteletünk nyilvánítása mellett maradunk Nagyváradon, 1886. december 13-án tartott ülésünkben. Excellenceiádnak alázatos szolgálói, a nagyváradai lat. szert. káptalan.« E válasziratot e hó 14-én küldötték el Tisza miniszterelnökhöz.

IRODALOM.

— A „Katholikus Hetilap“ a »Szt. István Társulat« igazgató választmányának határozata folytán az év végével megszűnván, többen olvasóink közül azon kérdés- és kéréssel fordultak hozzánk, hogy micsoda lapot járassanak ezentúl a »Kath. Hetilap« helyébe, mely ezzel szellemre nézve leginkább megegyez? Legjobb tudomásunk szerint s tiszta lélekkel ajánlhatjuk a »Remény« című minden héten egyszer, nagy alakban, képekkel megjelenő szépirodalmi lapot, melynek eddig megjelent tizenkét (12) száma tartalom, alak és illusztrációk tekintetében a legkényesebb ízlést és igényeket is képes kielégíteni. A lap szerkesztőjé-

nek — Hajossy Kr. Györgynek — ismert buzgalma, tapintata és tevékenysége, valamint munkatársainak nagy száma, — köztük van nem egy, kinek neve a magyar szépirodalom és tudományosság mezején kiváló számat tesz — azon reményre jogosítanak fel, hogy jövőben még inkább meg fog felelni a várakozásnak, melyet az olvasó közönség e laphoz mindjárt megjelenésekor hozzá kötött. A »Remény« előfizetési ára egész évre 8 frt, fél-évre 4 frt. . . Jelen soraink szolgáljanak feleletül a több oldalról hozzánk intézett kérdezősködésekre s így azon jó akaratú, talán legrégebb olvasónknak — Kézdí-Vásárhelyt — ki mint írja — a lap fennállása, tehát 35 év óta hű előfizetője és buzgó olvasója volt a »Kath. Hetilapnak«, kinek szívünkben kívánjuk, hogy a »Remény«-nek is ugyanannyi éven át előfizetője és olvasója legyen.

— **Jelentés.** »A boldogságos szűz Mária tisztelete hittani, jogi, történeti és erkölcsi szempontból« című és a budapesti m. kir. tud. egyetem hittani kara által 800 forinttal jutalmazott munkából, melynek bolti ára 3 frt 50 kr, a ft. kathol. áldozár uraknak ismét szolgálhatok, még pedig bérmentesen, 12 intencióért. Kézzel pénzen továbbra is 3 frt előfizetési áron adom e munkámat és szintén bérmentve küldöm, ha előfizetési ára a megrendeléshez esatoltatik vagy ezzel egyidejűleg hozzám utalványoztatik. Bogács, (p. Mezőkövesd, Borsodmegye) 1886. december hó 14-én Sullay István, esperes-lelkész.

— **Előfizetési felhívás a „Magyar Sion“ egyházi irodalmi folyóiratra.** szerkesztik a papnőveldei tanárok. Ezen felhívás homlokáról először tünt le a név, mely eddig sok éven át a »M. Sion«-nak országszerte pártolást és elismerést biztosított. E pártolás és elismerés a köztiszteletben álló Zádori János lelkes munkásságára nézve a legszivesebb viszonzás s érdemét megillető közadó volt. Adózunk neki mi is, de az adózás nem bucsuzás! A szerkesztőséget megosztotta velünk, tehát köztünk marad, nevét a közösség leple alá rejti s ha szemévilágát a betűktől félti is, nem szűnik meg a »Sion« utbaigazítója lenni. A pártolást, melyben a t. közönség a lelkes szerkesztőt s benne a jó ügyet részesítette, kérjük mi is. A »M. Sion«-nak nem szabad elpusztulnia. Több mint két évtized alatt meggyökerezett azon törekvések talaján, melyeket a kath. időszakai sajtónak szolgálnia kell. Ezt az időszakai sajtót pedig eldisputálni nem lehet: rászorit a kor, mely készletet úgy védekezni, amint támad. S a magyar kath. irodalomban van még hely számunkra. Csak a jó ügy érdekeinek helyes fölfogását óhajtjuk minél szélesebb körökben, s akkor létünk biztosítva van. A januári füzetben tüzetesebben mutatjuk majd be magunkat. A lap anyagi kiállítására nem változik. Minden hónapban egy öt ivnyi füzet jelenik meg, 80 lapnyi tartalommal. Tíz példányra egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk. Előfizetési ára egy évre 6 frt. A szives megrendeléseknél, melyeket e cím alatt: »Magyar Sion Szerkesztősége — Esztergom« kérünk, legcélszerűbb a póstai utalványok használatát.

— **Az egyetemből.** Az egyetemi hittudományi kar által a Horváth-alapítványból kitűzött jutalomtételre következő pályamunkák érkeztek és jutalmaztattak. 1. »A kath. egyház istentisztelete« Ad te creasti nos Domine jeligével, szerzője Németh János kaposvári káplán. 2. A másik jutalomtételre a »Lapides Clamabunt« jeligével ellátott pályamunka lett nyertes, szerzője dr. Gieswein Sándor győri szentszéki jegyző. 3. Az Ipolyi-féle »Szent Gellért püspök vértanu élete és mukái« cz. jutalomtételre beérkezett megjutalmazott pályamű, szerzője dr. Karácsonyi János váradolási káplán.

Folytatása a mellékleten:

Társulati Értesítő.

A Szent-István-Társulat

választmányának ülése 1886. decz. hó 16-án.

Elnökség: Gróf Apponyi Albert és dr. Steiner Fülöp pápai praelatus.

Gróf Apponyi Albert a legmélyebb fájdalommal emlékszik meg azon nagy veszteségről, mely a hazát Ipolyi Arnold nagyvárad püspök halálával érte. A Szent-István-Társulatnak kétszeres oka van gyászolni a nagy férfinéért, ki a magyar tudományosság ragyogó csillaga volt, szellemi vezetője azon Társulatnak, melyhez legfényesebb érdemei fűzik. Az elnökség — az idő rövidsége miatt — nem hívhatott össze választmányi ülést; de gondoskodott róla, hogy a Társulat a nemzet színe előtt is a temetésnél elnökségében és tagjaiban képviselve legyen, hogy nyilvánosan is lerőjje a nagy férfin, a kiváló tudós iránti mély hálóját. — dr. Steiner Fülöp alelnök ur ő méltósága vezette a Társulat küldöttségét.

Dr. Steiner Fülöp társ. alelnök jelenti, hogy a Társulat képviselőjében megjelent a küldöttséggel boldog emlékü Ipolyi Arnold püspök temetésén. — részt vettek a gyászszentmisén. S e küldöttség a legbensőbb hálóját fejezte ki ő Eminenciájára Haynald Lajos bibornok-érsek ur előtt, hogy a kiváló egyháznagy temetésén személyesen celebrált.

Gróf Apponyi Albert indítványozza, hogy a választmány jegyzőkönyvileg fejezze ki fájdalomát volt alelnöke elhunytá felett, s részvétíratot küldjön a nagyvárad káptalannak.

A választmány a gróf-elnök indítványát elfogadta.

Hummer Nándor társ. titkár bemutatja a választmányának József főherceg ur ő cs. és kir. Fenségeinek és Klotild főhercegnőnek ő Fenségeinek a Társulat nm. elnökségéhez intézett leveleit, melyekben ő Fenségeik a Társulatnak — ő Eminenciájára a Bibornok-Hercegprímás jubileuma alkalmából kiadott megnyitó beszéd-gyűjteményeinek átnyújtott példányaiért köszönetüket nyilvánítják.

Bemutatja továbbá dr. Samassa József egri érsek ur ő Excellentiájának levelét, melyben ő Excellenciája a Társulat céljaira 500 forintot adományoz.

Gróf Apponyi Albert indítványozza, hogy dr. Samassa József ő excellentiájának nemes áldozatkészségeért a választmányból köszönet nyilvánítsanak.

A választmány ezen indítványt nagy örömmel elfogadta.

Ezek után felolvastattak a nagyméltóságú püspöki kar tagjainak a Társulat elnökségéhez beérkezett levelei.

A levelek, melyek jobbra a Társulat nagyobb lendülete érdekében irattak, a választmány által nagy lelkesedéssel fogadtattak.

Hummer Nándor társ. titkár előadja a Társulat irodalmi bizottságának határozatait — a Lonkay Antal vál. tag által beadott két indítványa tárgyában. — A Cantu Caesar utolsó kötete lefordítására nézve az irod. bizottság javasolta, hogy Lonkay Antal kéressék fel, miszerint a lefordíthatás joga kieszközölése végett érintkezék Cantuval. — A választmány ezen javaslatot elfogadta; — az Encyklopediára nézve pedig azt határozta, hogy ez időszert nem tartja czélszerűnek sem a meglévő Encyklopediának kibővítését, sem egy újabb encykl. vállalat felkarolását.

Az osztatlan népiskolákra szóló magyar olvasókönyvek németre való fordítása tárgyában a választmány elfogadta Lonkay Antal indítványát, hogy e tárgy újabb adatok beszerzése végett az irodalmi bizottsághoz utasítsanak.

Gróf Apponyi Albert felhívására, hogy a választmány adja meg a felhatalmazást, hogy az irodalmi bizottság a népiratkák más nyelvre való lefordításával foglalkozzék — készséggel kéri fel az irod. bizottságot ez irányu működésre.

Dr. Steiner Fülöp, társ. alelnök indítványára a választmány beleegyezett, hogy Goffine »Oktató és épületes könyv« című műve 3 forint áról 1 forint 50 korrá szállítsák le.

Füssy Tamás társ. igazgató bemutatja az »Ifjúsági iratok« első kötetét, mely most hagyta el a nyomdát. — A választ-

mány az ifjúsági iratok megjelenését, melynek czíme »Az ifjúság öröme«, örvendetes tudomásul vette.

A társ. igazgató jelenti, hogy a népiratkák tárgyában fel-szólított erők a munkákon dolgoznak.

Gróf Apponyi Albert felkéri a választmányt, hogy hatalmazza fel a pénzügyi bizottságot, hogy az 1887. évre a költségvetést készítse el.

A folyó évre számvizsgáló bizottsági tagokul megválasztattak: Barta Béla, Frey József, Rudnyánszky Ferencz vál. tagok.

Gróf Apponyi Albert indítványozza, hogy miután a Kath. Hetilap megszűnik, Kürucz Antal, és Hummer Nándor szerkesztőknek a választmány köszönetét fejezze ki azon fáradságukért, melylyel a lapot az elhalt szerkesztő után gondozni szívesek voltak.

A társ. pénztárnok havi jelentésében kiemeli, hogy bevétel volt november hóban: 21.979 forint 64 kr. — kiadás 22.998 forint 24 kr. A túlkidást az 5%-os földhitelintézeti záloglevelek vétele okozza. — A vaticáni könyvtárra ajándékoztak: Bibornok hgprímás ő Eminenciájára 100 drb. aranyat; a pannonhalmi főapát-ság 300 forint, — az egri főkáptalan 500 forintot, a rosnyói káptalan 50 forint, — a szatmári káptalan 50 forint, — a szepesi káptalan 50 forintot.

Az ügynöki kimutatás szerint a lefolyt hóban elkelt: 97.339 könyv; 300 kép, 1298 nyomtatvány, ezekből bejött 11.381 forint 34 kr.

A jegyzőkönyv hitelesítésére felkértek: Somoskeőy Antal és Breznay Béla vál. tagok.

Somoskeőy Antal előadja, miután ezen ülés a választmány utolsó ülése volt a folyó évben, megragadja az alkalmat, hogy a választmány nevében a nméltóságú Elnökség minden tagjának, buzgó munkásságukért, kiváló köszönetét fejezze ki. — s kéri az Istent, hogy ő Nagyméltóságait a Társulat elnökeit az emberi lét legvégső határáig éltesse.

Gr. Apponyi Albert megköszöni elnöktársainak nevében is a figyelmet s ajánlja magát és társait a választmány jóindulatába.

A Szt.-István-Társulatba 94 új tag lépett be.

HIRDETÉSEK.

„THE GRESHAM“

Életbiztosító-társaság Londonban.

Fiók Ausztriában: BECS, Gisellastrasse 1. a társaság saját házában.	Fiók Magyarországon BUDAPESTEN, Ferencz-József-tér 5. és 6., a társaság saját házában.
--	---

A társulat vagyona	frank	91.064,543.54
Evi jövedelem prémiai és ka- matokban 1885. jun 30-án >		17.926,068.77
Kiadások biztosítási járadék- szerződéses és visszavéte- lekre stb. a társulat főnlá- lása óta (1848) több mint >		164.776,000.—
Az utolsó 12 havi üzleti idő- szakban a társulatnál . . . >		66.393,200.—
frankért új ajánlatok tétettek, mi által a társulat fenn- állása óta tett ajánlatok össze		1.391.163,329.—
frankra rugnak.		

Prospektusok, valamint minden egyéb felvilá-
gosítások nyújtanak az osztrák-magyar monarchia
minden nagyobb városaiban ügynök urak és az
osztrák és magyar fiókok által. 1819

Kincsem - sorsjegyek

á **1** frt **11** sorsjegy **10** frt
csak

Főnyeremény készpénzben
50.000 frt

10.000 frt, 5000 frt 20% lev. | 4788 pénz-
nyeremény

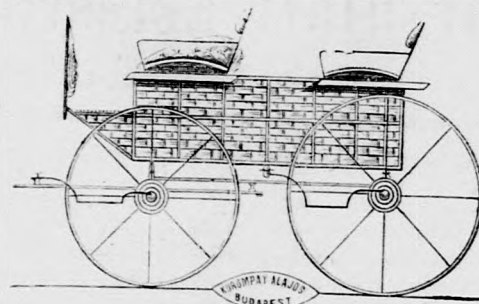
A magyar lovar-egylet
sorsjegy-irodája: Budapest, väczy-utca 6. szám.

Sorsjegyek még kaphatók:

Waizenkorn K. és fiai, V. Dorottya utca 3. sz.
Fuchs H., V. Dorottya-utca 9. sz.

Baronyi és Gomperz, V. Ferencz József-ter 5. sz.

8-8

Szabadalmazott
szerkezetü ruganyos kocsik,

melyek játéka és tartóssága az eddig használatba lévőket
jóval fölülmulja, öt évi jótállás mellett jutányos áron
kaphatók a föltaláló

KOROMPAY ALAJOS

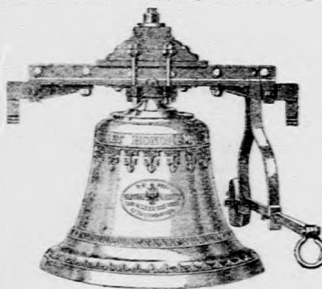
kocsi-gyártónal.

Budapest, kerepesi-ut 34. szám.

A kocsik megpróbálhatók. 8-10

HILZER PÉTER cs. k. udvari harang- és érczöntődeje Bécsujhelyben

ajánlja magát harangok és harmonikus harangozások megrende-
ésére bármely nagyságban és hangnemben. Az előre meghatáro-
zott hang vagy egy egész
össz-harangozásnak harmo-
niai accordjáért valamint az
érez jóságáért jótállást vállal.

A harangok kovácsolt
vasból készült cs. kir. ki-
zárolagosan szab. sisakok-
kal szereltetnek föl. Ha-
rangállványok a legjobb
szerkezetü kovácsolt vasból
olcsón készítettnek. Meg-
rendelések gyorsan és igen
jutányosan intéztetnek el,
igen előnyös fizetési felté-
telek mellett.

Harmonikus oltár-harangok erős hangu esen-
gőkkel:

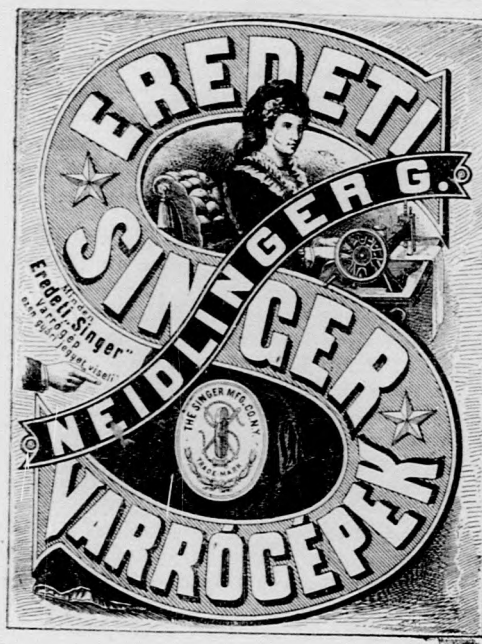
Alpakkából: 4 haranggal 14 frt. 3 haranggal 11 frt. Rézből:
4 haranggal 10 frt. 3 haranggal 8 frt.

Harmonikus sekrestye-harangok 4 csengővel s
diszített, vertvasból készített, kerettel 25 frt.

Kitüntetések. Az 1873. bécsi világiállításon két haladási érem-
mel a bécsi fogadalmi templom számára öntött 260 mázsányi haran-
gokért. Az 1880. bécsi iparkiallításán arany éremmel.

Alapítottott 1838-ban. Készített 4151 harangot 1.127.700 kilo-
gramm súlyban.

Ezekből 31 templom számára Bécsben 83 harangot, összesen
80.069 kilo és 2 óraharangot az új városház számára 3345 kilogr.
súlyban. (12-12)

Legjobbak a világon

és egyszerű valamint tartós szerkeze-
tüknél fogva minden más varrógépek között
előnyben részesülnek.

Helyben valódiak csak

Neidlinger G.-nél Váczy-utca 26. sz.,
kaphatók. 7-12